

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 Vtrumne ad lege[m] humanam pertineat omnia uitia cohiberi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Ad tertium. na plurimas metimur quantitates, sic vna communi lege plurimas regulamus actiones. Tertio autem argumento fatemur, non posse humanas leges tanta polleere certitudine, quanta est in naturali, sed tamen neque in omnibus exigenda est eadem certitudo, vt i. Ethic. ait Arist. Et idco factis est, humanis legibus, si plurimum sint vsu recta, licet non nunquam deficiant.

ARTICVLVS II.

Vtrum ad legem humanam pertineat omnia vitia cohiberi.

Prima ratio. Postquam de generali forma legis visum est, in communi esse ferendam, sequitur vt de eius latitudine videamus, an omnia vitia debeant humanis legibus prohiberi. existit n. statim in foribus rō affirmatiua. Enim verò si leges, vt supra nos Isidorus docuit, in hoc humanitus posite sunt, vt earum metu coerceatur iniquorum audacia, cum aliter coerceri nequeat quam si omnia prohibeantur vitia, consequens fit, vt omnia humanis legibus vetari debeant. Secundo, cum etiam ex Aristotele iam audiuerimus, illud esse legislatoris propositum, vt bonos studiososque faciat ciues; id autem nequeat, nisi homines ab omnibus vitijs retrahendo, fit, vt debeat legibus omnia compescere vitia.

Tertia ratio. Tertio, lex humana (ut etiam visum est) a naturali deriuatur, legi autem naturæ cuncta repugnant vitia, ergo legibus humanis omnia cauere debent. In contrariū est Aug. lib. 1. de libero arbi. vbi ait humanam legem multa concedere, ac impunita relinquere, quæ per diuinam prouidentiam vindicantur.

August. Responso huius questionis more & vsu patentissima est, quæ duabus conclusionibus constat. Prior est, Leges humanæ non omnia prohibet vitia. Fulcitur aut hæc naturalis rōne. Lex (quod identidem resumimus) mensura est humanarū actionū, mensura aut (vt i. o. Metaphy. auctor est Philosophus) homogenea esse debet, hoc est eiusdē rōnis rebus ipsis quas metimur. Enim vero quantitates cōtinuas vna metimur, aut pede, aut palmo, quæ quantitates itidē cōtinuæ sunt, liquores vero & grana metimur modio, sed pondera, libra, idque in singulis generibus obseruamus. Fit ergo

consequens, vt leges hominum humanæ sint conditioni adaptandæ. Id quod Isidorus illic admonuit, vbi iussit legem debere esse possibilem secundum naturam & secundum consuetudinem patriæ. Conditiō autem humana id postulat, vt leges non sit summo rigore vitiorum vindicæ, ergo tales debent institui. Quod autem hoc nostra conditiō & ingenium exposculet, sic accipito: Leges toti multitudini ponuntur; in multitudine autem longè plures sunt qui virtutum habitibus non sunt imbuti, sed cum prauis corruptisque affectibus coluctantur, quique adeo potentes non sunt præclara virtutum opera assequi, nam studiosi habitus sunt quibus facultatem nascimur studiosè agendi, ergo sicuti leges non eadem pueris, quæ viris, neque eadē secularibus quæ religiosis ferendæ sunt, sic neque toti multitudini illa sub penè interminatione prohibenda sunt, à quibus tota multitudo pro humana fragilitate abstincere non potest, sed ea prius quæ plurimi cauere possunt. Posterior conclusio: Ea potissimum vitia, flagitia, & scelera, debent leges humanæ prohibere, quæ reipublicam de sua pace & quiete deturbant, quæ sunt crimina, quæ iniustitiam habent annexam, puta illa, quæ sunt contra communitatiuam iustitiam, vt homicidia, furta, adulteria, fraudes, & iniurias, atque id genus reliqua. Enim vero, tranquillitas hæc & rei publicæ serenitas, scopus est & finis omnium leges condunt. Quin verò alia quæ impune permittunt, vt hæc cœtentur sinunt, nempe meretricia, vt adulterijs obuietur, vsure, vt caueantur furta. Hinc fit, crimina & scelera non quò grauiora sunt coram Deo, diuini in republica vindicari sed quò paci sunt magis inimica. Periuicia enim quæ peiora sunt furis, & blasphemiar, quæ homicidia sua immanitate exuperant, non prohibentur capitali supplicio, sed Deo referuantur castiganda. Veruntamen illa quæ substantiam religionis concutiunt vt hereses, & apostasie, atque illa quæ sua sceditate aures insciant, licet non sint hominibus iniuriosa, acerbis nihilominus sunt vindicanda.

Ad primum igitur argumentū respondetur, quod Isidorus dum ait, legum metu coercendam esse hominum audaciam, seipsum exponit, quod debeat legibus prohiberi iniuriæ, quas contra iustitiam impu-

sol ha

Postre

ma con-

Proba-

Corolla-

Ad pri-

ri audacesque homines reipublica inferunt: haud tamen arbitratu necessarium, cunctas subinde culpas, in quas debilitate humanum genus dilabatur, earundem vigore vlciscendas.

Ad secū dū arg.

Ad secundum autem respondetur homines ad virtutem allicendos esse ac promouendos more suo, vt scilicet gradatim eorum imperfectione ad perfectionem impulsu, promouentur. Ob idque non sunt legibus, quae omnibus debent esse communes, illa instituenda egregia officia, quae solum integris viris, & virtute progressu possibilia sunt: sed illa potius quae etiam imperfectiores adire ferreque possunt, vt illis facilius imbuti, ad alia, quae ardua sunt, valeant sua sponte conscendere: ac non citius vsu veniat, vt dum nimia legum angustia sepiuntur, in deteriora prosiliant. Nam (vt legitur Proverb. 30.) Qui nimis emungit, elicit sanguinem. Et Matth. 9. Si vinum novum, id est ardua, & calore feruentia mandata, mittatur in vases veteres, id est, in homines impuros, corruptisque affectibus laceros, vinum effunditur, hoc est, praecepta contemuntur, & ex contemptu iniqui in peiora prorumpunt.

Pro. 30. Matt. 9.

Ad tertium.

Ad tertium respondetur: quod etsi lex humana à naturali deriuetur, non tamen illam ad vnguem adaequare debet: neque ideo (vt loco citato ait August.) quod non omnia vetet, quae vetat, & iubet, improbanda sunt.

ARTICVLVS III.

Vtrum lex humana omnium virtutum actus praecipiat.

VT circa malorum prohibitionem sic & circa virtutum praecipionem videndum est, quam late lex humana se extendat, vtum scilicet omnium virtutum actus debeat praecipere. Et arguitur à parte negatiua. Virtutum officia, vitiorumque opera contraria sunt, lex humana non omnia prohibet vitia: ergo nec omnes praecipit studiosas actiones. Secundo, virtutis opus à virtute procedit. Virtus autem finis est legis, eam, vt diximus, finis legislatoris est, bonos studiososque facere ciues: precepta vero legis, non finis, sed media sunt ad consequendum finem: virtutum opera non cadunt sub precepto legis. In contrarium

Argu. 1. partis negatiuae. Argu. 2.

autem est auctoritas philosophi 5. Ethic. 1. vbi ait: Leges ad communem omnium vtilitatem de omnibus dicuntur. Quare praecipit, inquit, lex & ea agere quae ad virum pertinenti fortiter, & item ea, quae sunt temperantiae, & etiam ea, quae sunt mansueti, & in ceteris identidem virtutibus atque virtutibus alia iubens, atque alia vetans.

Ad praesentem questionem perinde atque ad praecedentem duabus conclusionibus respondetur. Prior est: Nulla est virtutis species, de cuius actibus non aliquos praecipiat lex humana. Conclusio est, non solum Aristot. loco citato, verum & Platonis Dialog. 1. de legibus, vbi ait, eos qui de diuina Republica disserunt, non ad particulam virtutis, & praesertim ad deiectionem, sed ad vniuersam virtutem respexisse putandum, & per singulas earum species leges quae sisse, Ratio autem quam nos natura docet, quamque sanctus Tho. dilucidat haec est: Virtutum species ratione obiectorum distinguuntur: nullum autem est virtutis obiectum, quod non ad bonum referri possit commune, quin vero sepius idem etiam ad priuatum, vt ea quae fortitudinis sunt, & ad protectionem, seu propria personae, seu amici accommodari contingit, & rursus ad tutelam Reipublicae: Et quae sunt temperantiae, ad bonam priuati hominis vtilitatem, & rursus, vt habilior eius ad contemplationem fiat eorum quae bono publico conducunt. Et simile est in ceteris. Cum igitur lex omnis humana (vt dictum est) ob commune mortaliu vtilitatem constituitur, consequens fit, vt nulla sit virtutis species, de cuius actionibus lex humana non iubeat. Quod si des forte priuatum aliquis, infra tibi respondebitur. Posterior conclusio: Leges humanae non de singulis actibus singularium virtutum praecipiant. Ita quae praecipiant de singularium virtutum aliquibus actionibus: non tamen de singulis omnium. Vt si verbi gratia dixerimus, in materia fortitudinis praecipit lex humana, Reipublica defendere etiam cum mortis periculo: non autem sic defendere amicum: sed hoc relinquit naturae. In materia temperantiae praecipit, Ecclesia certis diebus ieiunia, non autem in reliquo temporis anno moderatè comedere, quod facit lex naturae. In materia religionis iubet certos dies diuinis dedicare, ac sacris interesse: non autem ad alias cogitationes libe

Prima conclusio.

Aristot. Plato.

Rō' conclusio.

Secunda conclusio.

Explicatio conclusio.

